

"אומנות העסקה" של טראמפ מול ה"תקייה"

של איראן: איזו אסטרטגיה תנצח

15.04.2026 | ד"ר לימור נובל | written by

בתאריך 8 באפריל 2026 הכריז נשיא ארה"ב דונלד טראמפ על הפסקת אש בת שבועיים בין ארה"ב, ישראל ואיראן. זאת לאחר כשישה שבועות של לחימה עצימה, ושעות בודדות לפני פקיעת האולטימטום של הנשיא שהיה אמור להוביל לכך ש"ציוויליזציה שלמה תמות ולעולם לא תשוב" או לפחות להחזיר את איראן ל"תקופת האבן". התגובות בעולם להפסקת האש אופיינו בשילוב של תמיכה עקרונית בהפחתת מתחים לצד ספקנות עמוקה באשר ליציבותה ולמשמעויותיה האסטרטגיות ארוכות הטווח.

המשא ומתן המתקיים בין ארה"ב ואיראן באיסלמבאד בתיווך פקיסטן, מספק הזדמנות מרתקת לנתח את האופן שבו כל אחד מהצדדים מנהל משא ומתן. הנשיא טראמפ בספרו "אומנות העסקה" מציג גישה אינסטרומנטלית ומבוססת כוח המתמקדת בהטיית תנאי המשחק הפסיכולוגיים והמבניים כך שהיריב יבחר בכניעה יחסית כפתרון הרציונלי. זאת תוך שימוש בין היתר ביצירת לחץ, שליטה בנרטיב ובאי-ודאות/אי-חזוי ככלי טקטי להרתעה ולבלבול היריב.

ולכן יש לבדל בין האסטרטגיה התקשורתית של הנשיא טראמפ לבין האסטרטגיה הגיאופוליטית שלו. האסטרטגיה הגיאופוליטית של ממשל טראמפ היא עקבית, קוהרנטית ובמרבית המקרים צפויה: המלחמה באיראן נתפסת כחלק מהתחרות הבין-מעצמתית הרחבה יותר מול סין, המאופיינת בשילוב של עימות כלכלי (במיוחד בתחומי סחר, אנרגיה, ייצור וטכנולוגיה), לחץ גיאופוליטי וניסיון לשימור הגמוניה אמריקנית. לעומת זאת, האסטרטגיה התקשורתית נועדה להשפיע על המשא ומתן, על התודעה ודעת הקהל העולמית והפנימית, על השווקים וגם לצרכי עמימות מבצעית.

באופן זה, הצהרות הנשיא יכולות לכלול מסרים סותרים, עמימות והפרזות [?] המקשים במכוון על יכולת הוודאות והצפייה של מהלכיו. במובן זה, אסטרטגיה זו ממחישה את עקרונות "אומנות העסקה" בדגש על הפעלת לחץ, יצירת מנוף ואי-ודאות. השליטה בנרטיב והצגת איראן כצד הנכנע, מחזקת את עמדת המיקוח ומונעת תפיסת נואשות. אי יכולת החיזוי הוא מנגנון מכוון המקשה על איראן לשקלל את צעדיה ומגדיל לחץ פסיכולוגי.

היא רק רוצה לשרוד

איראן, מצידה, נוקטת באסטרטגיה של "תקייה" שמשמעותה התחזות והטעיית האויב [?] המותרת לפי פרשנות האסלאם [?] כל עוד הדבר משרת את המטרה. וכך מצד אחד, איראן תימנע מחידוש המלחמה ומצד שני, היא צפויה להציג נכונות מזויפת לפתרונות זמניים ולגמישות באמצעות

תחבולות ומניפולציות למיניהן.

חשוב להבין כי בתנאים שנוצרו, לאחר שישה שבועות של לחימה, האסטרטגיה של איראן כרגע היא לשרוד את שלוש השנים הקרובות של כהונת טראמפ. וכך, באופן פרדוקסלי, איראן שנתפסה במשך עשרות שנים כמעצמה אזורית צבאית וכלכלית עם שאיפות להגמוניה אזורית, מתנהגת כאחרון ארגוני הטרור, שעבורם עצם השרידות נתפס כניצחון.

בהלימה עם המטרה האסטרטגית הזו של איראן, סביר להניח שהמשטר יציג נכונות לפשרות תוך שמירה על מרחב פעולה נסתר ויעשה שימוש בניסוחים מעורפלים בשם העמימות המכוונת. כלפי חוץ, איראן מצהירה הצהרות פומביות מתונות, אך בפועל מקשיחה עמדות במשא ומתן ובעיקר מנסה למשוך זמן, בין אם במו"מ ממושך ובין אם בהסכמה חלקית או זמנית לתנאים. השאיפה של איראן היא להגיע להסכם קצר-טווח ככל האפשר, בעוד האינטרס של ישראל ושל ארה"ב הוא הפוך ² ולכן אסור ליפול למלכודת הזו.

ימים יכריעו האם תכתיבי "אומנות העסקה" המערבית יגברו על ה"תקייה" של איראן. אך התרחיש שיושג הסכם לסיום המלחמה מחייב את ישראל לעמוד על האינטרסים הביטחוניים שלה: ויתור מלא על העשרת אורניום, פירוק היכולות הגרעיניות, הטלת מגבלות אפקטיביות על מערך הטילים והפסקת תמיכה בארגוני הפרוקסי. לא פחות מכך, על ישראל להבטיח את חופש פעולתה העתידי ולכפות הפרדה אסטרטגית בין זירות לבנון ועזה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 15 באפריל 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.